

Истекъл казус
Г.

05.04.2025 г.

КАЗУС №5

На 01.09.2013 г. в гр. Шумен в 15.00 часа, по ул. "Стефан Стамболов" е настъпило ПТП с участието на мотопед „Хонда“, с рег. № Н2222 М с водач Ивайло Иванов Иванов от гр. Шумен и л. а. „Мерцедес-Бенц Е 220 ” с рег. № Н 1111 АР, управляван от Димо Иванов Димов от гр. Шумен. В резултат на ПТП тежко е пострадал Ивайло Иванов Иванов. Установено е и от справка от базата данни на Информационен център към Гаранционен Фонд, че за управлението към момента на ПТП л. а. „Мерцедес-Бенц Е 220 ” с рег. № Н 1111 АР е била сключена задължителна застраховка "Гражданска отговорност на автомобилистите" със ЗЕАД „Орбитал" ЕАД-гр. София, която е била прекратена на 14.05.2013 г., поради невнесена вноска.

Пострадалият Ивайло Иванов Иванов е предявил писмена претенция до Гаранционен Фонд на 05.03.2015 г., с приложения към нея доказателства, с която същият заявил искане да бъде обезщетен за причинените му от ПТП на 01.09.2013 г. вреди, от Димов, който управлявал МПС без задължителна застраховка "Гражданска отговорност". По образуваната щета № 1111/05.03.2015 г., УС на ГФ е взел решение да постанови отказ за заплащане на обезщетение по тази претенция.

От гр. д. № 555/2016 г. на СГС, развило се с участието на Димо Иванов Димов, като трето лице – помагач на Гаранционния фонд, се установява, че с влязло в сила решение, „Гаранционен фонд” София е осъден да заплати на Ивайло Иванов Иванов сумата от 55000.00 лв. - обезщетение за неимуществени вреди от ПТП от 01.09.2013 г., ведно със законната лихва, считано от 05.03.2015 г. и 5000.00 лв. разноски. Решаващият съд е приел, че действително към датата на процесното ПТП Димов е управлявал л. а. „Мерцедес-Бенц Е 220 ” с рег. № Н 1111 АР, без действаща към датата на ПТП застраховка "Гражданска отговорност". Установено е и виновното и противоправно поведение на Димов за настъпилото ПТП.

По гр. д. №555/2016 г. и последвалото въззивно производство, третото лице-помагач Димов не е взел становище по иска, не е направил възражения, не е ангажирал доказателства. Присъдените суми в общ размер на 72000.00 лв. са заплатени от Гаранционния фонд на Иванов на 01.10.2018 г.

„Гаранционен фонд” - София е поканил Димо Иванов Димов, с регресна покана, в едномесечен срок от получването, да му възстанови заплатената от него сума в общ размер на 72000.00 лв., като посочил и банковата си сметка. Поканата е връчена на ответника на 05.01.2019 г., но сумата не е заплатена.

На 05.03.2019 г. „Гаранционен фонд” е предявил иск срещу Димо Иванов Димов за заплащане на сумата от 72000.00 лв., изплатена от Гаранционен фонд София по щета 1111/01.03.2015 г., включваща обезщетение за неимуществени вреди, присъдени по гр. д. № 555/2016 г. по описа на СГС, законна лихва и разноски, ведно със законната лихва от датата на завеждане на исковата молба в съда до окончателното ѝ плащане и разноски по делото. Представя доказателства за заплащане на исковата сума на пострадалото от процесното ПТП лице.

Ответникът Димов е оспорил иска по основание в отговора на исковата молба. Възразява, че към датата на процесното ПТП за л. а. „Мерцедес-Бенц Е 220” с рег. № Н 1111 АР е била налице валидно сключена застраховка "Гражданска отговорност". Сочил, че няма виновно и противоправно поведение на ответника за настъпилото ПТП, поради което и сумата, изплатена от ищеца, е недължимо платена. Прави и възражение за изтекла погасителна давност на претенцията на ищеца, тъй като се касае за непозволено увреждане и 5-годишният давностен срок тече от откриването на деца, който е установен на 01.09.2013 г. и същият е изтекъл на 01.09.2018 г., т.е. преди предявяването на иска. Моли искът да се отхвърли, претендира разноски.

ВЪПРОСИ:

1. Посочете правната квалификация на предявения иск и кои са правопораждащите претенцията на ищеца юридически факти.
2. Кой е родово и местно компетентен съд по предявения иск? Защо?
3. Основателно ли е възражението на ответника за погасяване по давност на исковата претенция?

4. Преклудирани ли са възраженията на ответника за наличието на валидно сключена застраховка "Гражданска отговорност" към датата на ПТП и за липсата на виновно и противоправно поведение на ответника за настъпилото ПТП?
5. Основателен ли е предявеният иск? Мотивирайте се.

РЕШЕНИЕ НА ИЗТЕГЛЕН КАЗУС-ГРАЖДАНСКО-ПРАВНИ НАУКИ:

1. Предявен е иск с правно основание чл. 288, ал. 12 КЗ /отм./. Съгласно трайно установената практика на ВКС /Решение № 20 от 02.04.2021 г. на ВКС по т. д. № 2695/2019 г., II т. о., ТК; Решение № 192 от 14.08.2012 г. на ВКС по т. д. № 768/2010 г., II т. о., ТК и Решение № 70 от 23.06.2011 г. на ВКС по т. д. № 624/2010 г., I т. о., ТК/ регресното право се урежда от закона, действал към момента на неговото възникване /датата на настъпване деликта/ – в случая 01.09.2013 г. Правото да получи обезщетение от Гаранционния фонд, се поражда за увреденото лице от датата на деликта, съобразно действащата към този момент правна уредба, което обуславя приложението на същите нормативни актове и към регресното право на Гаранционния фонд спрямо прекия причинител. Моментът на плащане на обезщетението е свързан не с възникването, а само с изискуемостта на регресното право.

Разпоредбата на чл. 288, ал. 12 КЗ /отм./ урежда правната възможност Гаранционният фонд да предяви регресен иск за платеното от него обезщетение за вреди, причинени при ПТП, срещу причинителя на вредите, чиято деликтна отговорност не е била обезпечена чрез сключване на договор за застраховка "Гражданска отговорност" - арг. чл. 288, ал. 1, т. 2, б. "а" КЗ /отм./. Следователно, възникването на спорното материално право се обуславя от осъществяването на четири групи материални предпоставки /юридически факти/: 1. Ищецът да е платил обезщетение на увреденото лице за причинените му вреди от противоправното поведение на делинквента в търсения размер; 2. За увредения да е възникнало право на вземане на извъндоговорно основание /непозволено увреждане/ срещу причинителя на вредата – чл. 45, ал. 1 ЗЗД, т. е. вредите да са причинени от делинквента чрез неговото виновно и противоправно поведение; 3. Деликтната отговорност да е възникнала във връзка с използването на МПС от делинквента на територията на Република България и 4. Делинквентът да не е обезпечил своята деликтна отговорност по

застраховка "Гражданска отговорност" към момента на реализиране на ПТП. Осъществяването на горния фактически състав има за последица встъпване на Гаранционния фонд в правата на увреденото лице до размера на платеното и разходите по чл. 288, ал. 8 КЗ /отм./.

2. Родово компетентен е окръжен съд, предвид цената на главния иск съгласно чл. 104, т. 4 ГПК. Местно компетентен е съдът по постоянния адрес на ответника - чл.105 ГПК, в случая това е Окръжен съд - Шумен.

3. Не е основателно. По въпроса за погасителната давност спрямо регресните суброгационни иски на застрахователя и Гаранционния фонд съществува задължителна и безпротиворечива съдебна практика, обективизирана в т. 14 на ППВС № 7/77 г., както и в редица решения на ВКС: Решение № 8 от 22.06.2022 г. на ВКС по т. д. № 2144/2020 г., I т. о., ТК; Решение № 47/30.07.2019 г. на ВКС по т. д. № 1502/2018 г. I т. о.; Решение № 15/04.02.2011 г. на ВКС по т. д. № 326/2010 г. II т.о. и др., съгласно която давността е 5-годишна и започва да тече от момента, в който застрахователят, респ. – Гаранционният фонд изплати обезщетенията на правоимащите лица. В процесния случай обезщетението е изплатено през м. 10.2018 г. и следователно към момента на предявяване на искова претенция – 05.03.2019 г. общата 5-годишна давност по чл. 110 ЗЗД не е изтекла.

4. Преклудирани са. Решението по гр. д. № 555/2016 г. на СГС е постановено при участието на ответника Димов, като трето лице - помагач на страната на Гаранционен фонд гр. София. Предвид това, несъстоятелни са възраженията му за наличието на валидно сключена застраховка "Гражданска отговорност" към датата на ПТП и за липсата на виновно и противоправно поведение на ответника за настъпилото ПТП. Като участник в производството по прекия иск на правоимащото лице срещу ГФ, Димов, в качеството си на трето лице-помагач, е могъл, както в първоинстанционното, така и във въззивното производство да изразява становища, да прави възражения и доказателствени искания, което не е сторил. При това

положение, възраженията, наведени едва в настоящото производство, са недопустими, като преклудирани. На основание чл. 223, ал. 1 ГПК, постановените решения имат установително действие в отношенията на третото лице и насрещната страна, а съгласно чл. 223, ал. 2 ГПК, Димов е обвързан с мотивите на постановените решения, като това, което съдът е установил в тях, е задължително в отношенията му с Гаранционния фонд, на когото Димов е привлечен като подпомагаща страна. Разпоредбата на чл. 223, ал. 2, изр. 2 ГПК е изрична, в смисъл, че третото лице не може да оспорва решението под предлог, че страната зле е водила делото, освен, ако последната умишлено или поради груба небрежност е пропуснала да предяви неизвестни на третото лице обстоятелства или доказателства, каквато хипотеза нито се твърди, нито се доказва в настоящия случай.

5. Искът е изцяло основателен. Предвид неоснователността на въведените от ответника възражения, представените доказателства за заплащане на сумата от 72000.00 лв. на пострадалото от процесното ПТП лице, липсата на доказателства за извършено плащане от страна на ответника Димов след получаване на писмена покана от Гаранционния фонд, то следва да се приеме, че предявеният от Гаранционния фонд иск за осъждане на Димо Иванов Димов да плати изплатените от юридическото лице - ищец суми на пострадалия Ивайло Иванов Иванов при пътнотранспортно произшествие, станало на 01.09.2013 г., с правно основание чл. 288, ал. 12 КЗ /отм./, е основателен и доказан.